ВЕРХОВНА РАДА УКРАЇНИ

КОМІТЕТ З ПИТАНЬ ОСВІТИ, НАУКИ ТА ІННОВАЦІЙ

Р І Ш Е Н Н Я

До протоколу № 107
від 05 жовтня 2022 року

Щодо стану виконання Рішення Комітету Верховної Ради України з питань освіти, науки та інновацій від 15.06.2022 року "Про стан забезпечення підручниками та навчальними посібниками закладів загальної середньої освіти України до нового 2022/2023 навчального року"

Відповідно до Закону України "Про комітети Верховної Ради України" щодо здійснення контрольних функцій у частині практики застосування законодавчих актів у діяльності державних органів, їх посадових осіб з питань, віднесених до предметів відання комітетів, підготовки та подання відповідних висновків та рекомендацій на розгляд Верховної Ради України, 15 червня 2022 року Комітет Верховної Ради України з питань освіти, науки та інновацій розглянув питання та ухвалив Рішення "Про стан забезпечення підручниками та навчальними посібниками закладів загальної середньої освіти України до нового 2022/2023 навчального року" (протокол № 101) (далі – Рішення Комітету).

Резолютивною частиною Рішення Комітету "Про стан забезпечення підручниками та навчальними посібниками закладів загальної середньої освіти України до нового 2022/2023 навчального року" від 15.06.2022 року (протокол № 101) затверджено 12 позицій, які були скеровані для розгляду та виконання на адресу Кабінету Міністрів України, відповідних центральних органів виконавчої влади, місцевих адміністрацій та органів місцевого самоврядування.

На виконання статті 4 Закону України "Про освіту", статті 3 Указу Президента України від 30 вересня 2010 року № 926/2010 "Про заходи щодо забезпечення пріоритетного розвитку освіти в Україні", незважаючи на складні економічні умови, держава щорічно виділяла кошти на придбання навчальної літератури. Державним бюджетом України на 2022 рік було передбачено фінансування видатків у розмірі 1 328 950,3 тис. грн. на видання підручників для здобувачів повної загальної середньої освіти та педагогічних працівників.

Проте російська військова агресія проти нашої країни призвела до того, що внаслідок секвестру Державного бюджету України на 2022 рік показник, зокрема в частині, передбаченій на видання підручників (у тому числі з мов національних

меншин та з аудіосупроводом) для учнів та педагогічних працівників становить 0 грн.

Це ставить під загрозу продовження ключової реформи освіти – Нової української школи. Чотири роки поспіль, починаючи з 2018 року, до закладів загальної середньої освіти надходили нові підручники для Нової української школи (для 1-го – 4-го класів).

У 2022 році передбачалося продовжити видання підручників для Нової української школи, забезпечивши заклади загальної середньої освіти новими підручниками для 5 класу відповідно до оновлених стандартів базової середньої освіти. Незабезпеченість учнів і вчителів підручниками для 5 класу порушуватиме право громадян на отримання доступу до якісної освіти, унеможливлюватиме продовження реформи і впровадження концепції Нової української школи в базовій середній освіті.

До переліку підручників, у виданні яких у 2022 році є потреба, також включені: нові підручники для 9 класу закладів загальної середньої освіти (окрім повторного видання); нові підручники для спеціальних закладів загальної середньої освіти.

Потреба у нових підручниках для 9-го класу пов'язана з оновленням більшості навчальних предметів базової школи та створенням нових навчальних програм з інформатики й предметів з історії та інших навчальних предметів відповідно до нової Концепції реалізації державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти "Нова українська школа" на період до 2029 року. Принагідно зазначимо, що для підручників з цих навчальних предметів у 2021-2022 роках проведено конкурсний відбір.

Варто зазначити, що підручники для 9 класу закладів загальної середньої освіти, видані у 2017 році та розроблені відповідно до навчальних програм 2012 року, є застарілими, не відповідають зміні векторів навчання "Нової української школи".

Отже, невидання новостворених підручників для 9 класу закладів загальної середньої освіти унеможливлюватиме впровадження чинних навчальних програм з певних навчальних предметів, оскільки підручники видання 2017 року не повною мірою відповідають цим програмам.

На запит Комітету отримано інформаційно-аналітичні, статистичні матеріали від Міністерства освіти і науки України, Міністерства фінансів України, обласних державних (військових) адміністрацій, Київської міської державної адміністрації щодо стану виконання вищезазначеного рішення.

Щодо виконання пункту 2 підпункту 2.1. Рішення Комітету стосовно виділення Міністерству освіти і науки України фінансування на суму 1 689 888,4 тис. грн. для забезпечення видання підручників та посібників для закладів освіти, у видання яких у 2022 році є нагальна потреба.

Міністерство освіти і науки України поінформувало про те, що напередодні вторгнення російських військ фонд шкільних бібліотек налічував (без урахування художньої, довідникової, науково-популярної літератури, придбаної за спонсорські кошти) 72 120 193 примірника, з них: для 1-4 класів Нової української школи – 17 184 544 примірника; для 5-11 класів – 49 057 509 примірника; для осіб з особливими освітніми потребами, у тому числі шрифтом Брайля – 307 255 примірника; посібників серії "Шкільна бібліотека" з метою втілення в освітній процес ідей

Концепції "Нова українська школа", формування ключових компетентностей – 3 295 369 примірника; навчально-методичної літератури для підвищення кваліфікації педагогічних працівників – 2 275 516 примірника.

Державним бюджетом України на 2022 рік було передбачено фінансування видатків у розмірі 1 328 950,3 тис. грн. на видання підручників для здобувачів повної загальної середньої освіти та педагогічних працівників. Проте російська військова агресія проти нашої країни призвела до того, що внаслідок секвестру Державного бюджету України на 2022 рік (постанова Кабінету Міністрів України від 10 березня 2022 р. № 245 "Про спрямування коштів до резервного фонду державного бюджету") показник, зокрема в частині, передбаченій на видання підручників (у тому числі з мов національних меншин та з аудіосупроводом) для учнів та педагогічних працівників, становить нуль гривень.

На виконання резолюції Прем'єр-міністра України Дениса Шмигаля від 28.07.2022 № 19278/1/1-22 до листа Міністерства освіти і науки від 25.07.2022 № 1/8384-22 Міністерство освіти і науки України звернулося до Міністерства фінансів України з проханням під час коригування Державного бюджету України на 2022 рік віднайти можливість щодо виділення коштів у розмірі 974 300,0 тис. грн на видання підручників і посібників для учнів та педагогічних працівників 5-х, 9-х класів та осіб з особливими освітніми потребами закладів загальної середньої освіти. Однак, на сьогодні додаткові кошти на друк підручників для учнів та педагогічних працівників 5-х, 9-х класів закладів загальної середньої освіти не виділялись.

Щодо виконання підпункту 2.2. Кабінетом Міністрів України прийнято постанову Кабінету Міністрів України від 13.09.2022 р. № 1036 "Про внесення змін до порядків, затверджених постановами Кабінету Міністрів України від 23 січня 2019 р. № 41 і від 19 лютого 2020 р. № 131", яка удосконалює процедури забезпечення підручниками та посібниками здобувачів повної загальної середньої освіти і педагогічних працівників, зокрема в умовах воєнного стану, надзвичайної ситуації або надзвичайного стану. Постановою передбачено удосконалення процедури формування резервного фонду навчальної літератури; дозволено шляхом перерозподілу забезпечити потреби в підручниках та посібниках здобувачів повної загальної середньої освіти та педагогічних працівників, які вимушені змінити своє місце проживання (перебування) або перебувають у тимчасовій окупації, оточенні (блокуванні) у період воєнного стану, надзвичайної ситуації або надзвичайного стану (особливого періоду), а також надати підручники для державної установи "Школа супергероїв". Водночас, змінено механізм доставки підручників, відповідно до якого з 01 січня 2023 року вона буде здійснюватися видавництвами протягом місяця з дня виготовлення накладу.

Щодо виконання підпункту 2.3. Міністерство освіти і науки України повідомляє про таке. З 2020 року в інформаційно-телекомунікаційній системі "Державна інформаційна система освіти" в Україні запроваджено проведення централізованої інвентаризації підручників. Зокрема, аналіз результатів такої інвентаризації дозволив зробити висновок, що резервний фонд підручників, які знаходяться в закладах освіти і не використовуються, за умови перерозподілу у межах окремих територіальних регіонів стовідсотково забезпечує учнів закладів загальної середньої освіти підручниками українською мовою.

З метою вивчення цьогорічної ситуації з 15 серпня 2022 року в інформаційно-телекомунікаційній системі "Державна інформаційна система" централізовано

триває інвентаризація бібліотечних фондів підручників закладів загальної середньої освіти державної та комунальної форм власності. На основі аналізу результатів інвентаризації, що продовжується (оскільки звільнені території починають надавати інформацію), будуть зроблені відповідні висновки.

Щодо виконання підпунктів 2.5., 3.2., пункту 4 Міністерство освіти і науки України, місцеві державні адміністрації та органи місцевого самоврядування активно співпрацюють з міжнародними організаціями, у тому числі з фінансовими, щодо залучення міжнародної фінансової допомоги для вирішення питання забезпечення здобувачів освіти підручниками та навчальними посібниками. Так, Міністерство освіти і науки України звернулося до багатьох міжнародних організацій про фінансову допомогу щодо видання підручників, у яких є нагальна потреба, а саме: підручників (у тому числі з мов національних меншин та з аудіосупроводом) для учнів та педагогічних працівників для 5 класу з навчанням українською мовою та мовами національних меншин закладів загальної середньої освіти для Нової української школи загальним накладом 7 516 824 примірники; підручників (у тому числі з мов національних меншин, з поглибленим вивченням навчальних предметів та з аудіосупроводом) для учнів та педагогічних працівників для 9 класу з навчанням українською мовою та мовами національних меншин закладів загальної середньої освіти, які пройшли конкурсний відбір, загальним накладом 2 042 294 примірники; підручників і посібників для осіб з особливими освітніми потребами закладів загальної середньої освіти (у т.ч. шрифтом Брайля).

У рамках проекту "United24" Національний банк України відкрив рахунок для збору коштів допомоги на потреби освіти і науки. Реквізити рахунку розміщено на сайті МОН за посиланням https://mon.gov.ua/ua/news/united24ogolosheno-zbir-koshtiv-na-vidbudovu-feriosvitita-nauki-ukrayin.

Варто зазначити, що вже зараз видавництво малого приватного підприємства "Букрек" спільно з Польським Інститутом у Києві надрукувало підручник для 5 класу закладів загальної середньої освіти (авт. Біленька-Свистович Л.О., Ярмолюк М.О.) "Польська мова (1-й рік навчання)" накладом 11 897 примірників (100 відсотків замовлення) і за власний рахунок доставило його до органів управління освітою обласних, Київської міської державних адміністрацій.

Міністерством освіти і науки України та Державною науковою установою "Інститут модернізації змісту освіти" надіслано звернення до UNICEF щодо необхідності забезпечення закладів загальної середньої освіти підручниками для 5-го класу. Наразі UNICEF відшукує фінансову можливість підтримки друку підручників з математики згідно з результатами конкурсного відбору та потребою закладів освіти.

За результатами проведених Міністерством освіти і науки України перемовин Рада Європи погодилася надрукувати підручники з української мови та історії України для 5 класу для стовідсоткового забезпечення учнів. Наразі тривають перемовини з видавництвами на предмет укладання договорів і надання оригінал-макетів, передачі права інтелектуальної власності тощо.

Враховуючи викладене, **Комітет Верховної Ради України з питань освіти, науки та інновацій, вирішив:**

1. Інформацію Міністерства освіти і науки України щодо стану виконання Рішення Комітету Верховної Ради України з питань освіти, науки та інновацій від

15.06.2022 “Про стан забезпечення підручниками та навчальними посібниками закладів загальної середньої освіти України до нового 2022/2023 навчального року” взяти до відома.

2. Міністерству фінансів України та Міністерству освіти і науки України вжити додаткових заходів щодо фінансування видання підручників та посібників, у яких є нагальна потреба у 2023 році: видання необхідного накладу підручників для Нової української школи (2-5 класи); видання підручників для 1, 6, 9,10 класів; видання посібників серії “Шкільна бібліотека”; видання підручників і посібників для дітей з особливими потребами, у тому числі шрифтом Брайля; видання навчально-методичних посібників для педагогічних працівників.

3. Міністерству освіти і науки України:

3.1. З урахуванням коштів, передбачених проектом Закону України “Про Державний бюджет України на 2023 рік”, вважати пріоритетним видання підручників для 6 класів.

3.2. Продовжити здійснювати постійний контроль питання забезпечення підручниками закладів загальної середньої освіти.

4. Обласним державним (військовим) адміністраціям, Київській міській державній адміністрації:

4.1. Щорічно проводити інвентаризацію підручників і посібників у фондах шкільних бібліотек в інформаційно-телекомунікаційній системі “Державна інформаційна система освіти” та з урахуванням її результатів здійснювати перерозподіл підручників і посібників між закладами освіти.

4.2. Здійснювати своєчасну доставку нових надрукованих підручників і посібників від структурних підрозділів освіти і науки обласних та Київської міської держадміністрацій до закладів загальної середньої освіти в межах адміністративно-територіальних одиниць.

Голова Комітету **Сергій БАБАК**